

Les meves vivències
Tomàs Gil i Membrado
(compositor)
Ajuntament d'Orta de Sant Joan
Calaceit, 2002
314 p.

Aprofitem l'avinentesa de l'aparició al mercat d'aquesta obra escrita per un compositor de sardanes ben conegut per presentar-la, encara calenta, doncs creiem que el seu autor, Tomàs Gil i Membrado, no defraudarà als lectors d'aquesta autobiografia escrita amb tanta humanitat. Gil Membrado ha estat un dels compositors de sardanes més prolífics dels darrers cinquanta anys, amb més de 770 obres escrites fins ara, a més de nombrosos motets, ballables, peces simfòniques, cuplets, obres per a piano, etc., sumant un total de 1121 peces.

Aquestes memòries han estat editades, amb molt d'encert, per l'Ajuntament d'Orta de Sant Joan, que al seu dia dedicà un carrer al seu fill il·lustre. A *Les meves vivències*, l'autor ens descriu pas a pas tota una vida farcida de privacions i patiments de tota mena i com no, també d'alegries i satisfaccions, especialment després de conèixer a la dona que seria la seva muller al decurs dels darrers quaranta anys, la Rosa Fontanet, de Vilanova d'Escornalbou. El vigor creatiu de Gil Membrado encara perdura, i que per molts d'anys! Una prova ben evident la tenim assistint als homenatges constants, fruit d'aquesta immensa sembrada de notes musicals escampades arreu del país, mitjançant aquest sarró ple amb les 700 composicions sardanístiques nascudes de la seva generosa inspiració.

Recentment s'ha presentat *Les meves vivències* a Orta de Sant Joan, vila que el veié néixer l'any 1915 i ara, als 87 anys, la vila es torna a vestir de festa per homenatjar al nostre compositor, participant-hi l'Orquestra Filarmònica de Catalunya sota la batuta del mestre Carles Coll, que interpretà una peça de Joaquim Serra, un dels mestres de Gil Membrado en instrumentació de la cobla.

Les meves vivències és una obra, memoràndum d'un personatge que per molts anys volem tenir ben a prop nostre, els enamorats d'aquesta música tan nostra, la sardana. Aquesta obra no pot mancar a la vostra biblioteca.

Kildo Carreté

Toponímia i antroponímia de Vall-de-roures
Enric Puch Foncuberta i
Carles Sancho Meix
Associació Cultural del
Matarranya (Lo Trill, 7)
Calaceit, 2000
122 p.

En paraules dels autors d'aquesta obra, la llengua de les nostres terres (impossible de tot punt, o certament ben difícil fer distincions quant a això entre el Matarranya i la Terra Alta) és una barreja dels trets característics del català nordoccidental i els del valencià septentrional. Podríem parlar doncs, en fer referència a la zona, d'un punt de cruïlla, un vertader continuum lingüístic.

Malgrat això, un cop llegida la breu i pulcra introducció històrica, ens adonem de que no ens trobem davant d'una obra dedicada específicament a la lingüística. O potser sí, en certa manera, ja que allò que de veritat fan Puch i Sancho, el seu propòsit darrer, és recollir la toponímia i antroponímia de l'indret, els noms de lloc i de persona. Una línia d'investigació que en aquestes terres encetà anys enrera l'Artur Quintana amb *El parlar de La Codonyera* i que ha tingut continuïtat amb treballs de força pes. Cal fer-ho constar, com cal aconseguir també que certes coses no es perdin, que no es perdi la memòria col·lectiva. Perquè aquests noms de lloc i de persona, avui encara ben vius

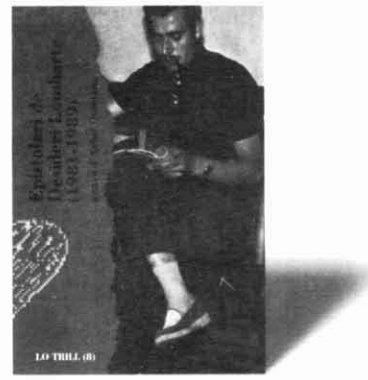
entre nosaltres, perden importància al mateix ritme que la perd l'agricultura, que s'abandonen els masos, que s'esvaneix el que fora el món dels nostres avantpassats. O, voldríem afegir-ho, que adquireixen una influència abassegadora però també uniformitzadora els moderns mitjans de comunicació.

Són molts els camins que poden dur-nos a l'interès per una determinada temàtica, a voler-hi aprofundir. L'Enric i en Carles ens diuen que el seu fou l'arqueologia, una afecció que ambdós tenien en comú; el nom d'un lloc pot donar-nos notícia d'un possible poblament pretèrit. El seu interès augmentà i es decidiren a recollir aquests noms. I ho feren amb encert, el que ens ofereixen, fruit de les seves investigacions, no és un simple llistat, és una informació acurada i molt completa, gosaríem dir exhaustiva, per bé que ells mateixos ens adverteixen de que «quan penses que ja els tens tots sempre n'escoltes de nous».

Molt completa, sí, i també força amena en haver tingut l'encert d'afegir-hi un anecdotari que en certs casos esdevé pura delícia. Què dir del suposat ovni del Periganyol, què del Mas de Fèlix on, pel que sembla, es produïren fenòmens paranormals, on es practicaren fins i tot exorcismes? Fets estranys, contalles engrescadores que potser incitin algú a iniciar una nova línia d'investigació en camps diferents al de la lingüística.

Ens trobem doncs davant d'una petita gran obra que avui agraïm, ben cert, però que agrairan molt més, potser, les generacions futures.

Neus Pallarès Casals

Epistolari de Desideri Lombarte(1981-1989)
Edició a cura d'Artur Quintana
Pròleg d'Eloy Fernández
Associació Cultural del Matarranya (Lo Trill, 8)
Calaceit, 2002
428 p.

Si existeix actualment un gènere literari en perill de desaparició és, sens dubte, el gènere epistolar. Poques són les persones que encara escriuen o reben cartes, és aquesta una pràctica, un costum, que, tothom ho sap, va minvant; vol el seu temps i potser una certa tranquil·litat, un ritme pausat, quelcom que sembla no adir-se massa amb la vida apressada que avui menem gairebé tots. Disposem d'altres mitjans, ben cert, el telèfon i el correu electrònic ens permeten una comunicació més ràpida, més directa, i que alguns, sobretot els joves, consideren més personal i eficaç. Tanmateix, difícilment aquests mitjans substituiran el goig de dirigir una carta a algú estimat o el de rebre unes pàgines escrites per una mà amiga.

Un costum que es perd. Malauradament. Perquè la correspondència, els epistolaris, ens diuen molt d'una persona, ens permeten aprofundir en la seva coneixença. Per als estudiosos del passat, per als biògrafs, ha estat aquesta una eina valuosíssima. D'exemples en podríem citar força. En el futur potser no serà així. Permeteu-me, penso que aquest fet ens empobreix.

Degut a tot això, som molts els que hem rebut amb vertadera joia la publicació de l'epistolari de Desideri Lombarte, el malaguanyat escriptor pena-rogí. Altres cops, en aquesta mateixa secció, ens hem ocupat de la seva obra. La lectura de les seves cartes, les que va escriure i les que rebé, fa que ara puguem parlar d'ell mateix, de l'home. Aquestes pàgines, destinades en principi a ser llegides tan sols pels seus destinataris, els seus amics, els que compartiren la seva intimitat, ens permeten apropar-nos-hi, saber de les seves il·lusions i els seus anhels, dels seus desencisos, saber del seu immens amor a la seva llengua, a la seva terra i el seu poble (la meua pàtria menuda, com ens diria alguna vegada). Sentir-se aragonès, parlar en català, voler a qualsevol preu preservar aquest llegat, dignificar-lo, lluitar pel reconeixement d'una realitat viscuda dia a dia, aquestes foren les constants en la vida d'en Desideri. Fins el darrer moment.

Cartes a organismes i instàncies oficials, cartes a d'altres escriptors, a amics i, sobretot, al que se'ns revela a través d'aquestes pàgines com el gran amic, a l'Artur Quintana. Alemanya, Barcelona, Pena-roja, la llunyania no era obstacle, res no significava, res no significa. L'Artur és el confident, el recolzament constant. Tots els anhels, tots els neguits de l'escriptor trobaren en ell una resposta. Estremeix llegir com, en un moment donat, potser pressentint ja la mort propera, Lombarte li demana que sigui marmessor de la seva obra. Quintana no el decebé, sabem que acomplí el darrer desig de l'amic. Amb escreix.

Podem dir doncs que, avui, els noms de tots dos se'ns presenten units, indestriables. Si tenim el plaer de llegir l'obra de Desideri Lombarte, si la coneixem cada cop millor, ho debem a la cura que en tingué i en té Artur Quintana. Ambdós, en aquest cas, per raons ben diferents, es fan creditors a la nostra gratitud.

NPC